

Perseus och Andromeda

Kung Akrisios av Argos hade en väldigt vacker dotter som hette Danae. När han besökte oraklet i Delfi fick han höra en spådom som sa att han en dag skulle bli dödad av sitt eget barnbarn. Därför låste Akrisios in sin dotter i den djupaste källare han kunde hitta. Men det fanns en liten som glugg som släppte in solljus i Danaes cell. Genom denna kom gudarnas konung Zeus i form av ett guldregn och älskade med henne. Nio månader senare födde hon en son som hon kallade Perseus. Danaes fångvaktare tyckte

synd om henne och gömde undan Perseus varje gång kungen kom på besök. Därför fick han aldrig veta att han fått ett barnbarn.

Men en dag hann man inte gömma undan Perseus och Akrisios fick veta sanningen. Utom sig av ilska lät han stoppa ned Danae och Perseus i en kista av trä och slängde dem sedan i havet. Men Zeus vakade över dem och såg till att de flöt iland oskadda på ön Serifos. En fiskare som hette Diktys råkade hitta kistan en dag när han hämtade in sina nät. Han hörde kostiga ljud inifrån kistan och öppnade den. Hans förvåning blev stor när han fick se den vackra kvinnan och hennes lilla barn ligga hopkrupna på kistans botten.

Perseus och Danae flyttade in hos Diktys och levde där ett enkelt men bekymmersfritt liv. Diktys lärde Perseus fiska och jaga och visade honom olika hantverk. Men nu var det så att Diktys inte var vilken vanlig fiskare som helst. Egentligen var han bror till kungen på ön, den själviske Polydektes. Diktys ville inte ha något att göra med honom utan föredrog att leva ett enkelt liv bland vanligt folk.

Polydektes fick så småningom reda på att Diktys inte levde ensam längre. Utan att han bodde tillsammans med den vackraste kvinnan på ön. Som kung kunde han göra som han ville och bestämde därför att Danae skulle bli hans brud. Perseus, som nu blivit en ung man, ville Polydektes däremot bara bli av med. ”Jag har hört att du är svagare än andra ynglingar här på ön”, retades Polydektes, ”eftersom du växt upp med din mor och min klene bror. Men jag är villig att ge dig en chans att bevisa din manlighet”. Den förolämpade Perseus ville förstås visa vad han gick för och antog Polydektes utmaning. ”Jag vill att du ska hämta gorgonen Medusas huvud!” sa Polydektes. ”Om jag ger dig Medusas huvud så vill jag att du låter min mor gå och att vi får vara ifred”, krävde Perseus. Det gick Polydektes med på, eftersom han visste att Perseus aldrig skulle klara uppgiften.

Och det var sannerligen ett omöjligt uppdrag. Perseus visste mycket väl vilka gorgonerna var, för det hade hans mor berättat om i sagor när han var liten. Gorgonerna bodde vid världens ände. De var tre systrar, Medusa, Stheno och Euryale. En gång i tiden hade de varit vackra kvinnor, men Medusa hade älskat med havsguden Poseidon i gudinnan Athenas tempel. Och fast Athena var god och klok blev hon denna gång fullständigt rasande.

Athena förvandlade därför Medusa och hennes tre systrar till hemska monster. De hade stora vingar av brons, klor av järn och ormar till hår. Medusa var så gräslig att man förvandlades till sten om man mötte hennes blick. Hur skulle en vanlig människa kunna döda någon av dem? Och förresten, hur kan man hitta till världens ände??

När Perseus gick och funderade över sina bekymmer mötte han plötsligt en vacker ung kvinna som stannade och omfamnade honom. Detta var ingen mindre än vishetens gudinna Athena. Hon berättade för honom att hon var hans halvsyster och att ingen mindre än Zeus själv var hans pappa. Gudarna hade valt att stötta Perseus i hans svåra uppdrag och ville därför låna honom utrustning som skulle vara honom till hjälp. Athena plockade fram Hermes bevingade sandaler och Hades osynlighetshjälm. Av Athena själv fick han ett skarpt svärd och en sköld med blankpolerad insida. Athena förklarade att han aldrig fick möta Medusas blick, men att han kunde titta på henne genom spegelbilden i skölden. Med hjälp av gudarnas fantastiska gåvor var Perseus nu reda att anta Polydektes utmaning.

Athena berättade att de enda som visste var gorgonerna fanns var tre andra gräsliga systrar till gorgonerna - graerna. Den ende som hittade till graerna var titanen Atlas. Perseus for med vindens fart på Hermes bevingade sandaler till de gyllene äpplenas ö. Där vaktade Atlas döttrar, hesperiderna, gudinnan Heras trädgård. De talade om var Atlas fanns. Den gamle titanen Atlas hade tvingats att bära upp himlen i eviga tider som straff av Zeus. Atlas lovade Perseus att ge honom en bra vägbeskrivning till graerna, om Perseus i sin tur lovade att visa Medusas huvud när han flög förbi Atlas på hemvägen. Perseus förstod inte riktigt varför Atlas ville se huvudet, men lovade.

Graerna bodde i en grotta på ett öde berg. De var tre ruskiga gamla kvinnor som bara hade ett öga och en tand tillsammans att dela på. Däremot hade de luktsinne som den värsta jakthund. När Perseus dök upp kände de genast att de hade en ung man bland sig och det uppstod ett våldsamt bråk om vem som skulle få ha ögat. Till slut hade de alla fått ta sig en titt på Perseus och undrade förstås vad han ville dem.

När han berättade om sitt uppdrag skrattade de bara åt honom. ”Du kommer aldrig få se Medusa eftersom vi tänker äta upp dig först”, kacklade de. Men med de bevingade sandalerna kunde Perseus snabbt kasta sig in i grottan och stjäla ögat. Nu blev graerna rädda. De kunde inte leva utan sitt dyrbara öga och talade genast om hur Perseus skulle flyga föra att hitta till gorgonerna.

Gorgonernas land vid världens ände var en dyster trakt. Det växte inte ett grässtrå där och marken var bränd och svart. Endast vinden visslade öde. Men plötsligt hörde Perseus något skramla uppe i himlen, bakom honom. Han tittade i sin skölks blanka insida och fick se Medusa komma flygande på sina metallvingar! Perseus hade ju på sig Hades osynlighetshjälm, så hon kunde inte se honom. Men hon kunde känna hans vittring och cirklade kring honom för att försöka klura ut var han befann sig. Plötsligt såg Perseus Medusas hemska ansikte spegla sig i hans sköld. Det kom närmre och närmre och han förstod att hon upptäckt honom. Han slöt sina fingrar hårt om svärdet och svepte vapnet i en vid båge bakom sig. Ett fruktansvärt skrik ekade genom ödemarken och Medusas tunga kropp dunsade i marken. Bredvid låg hennes avhuggna huvud i en blodig pöl.

Athena hade också gett Perseus en lädersäck som han skulle stoppa det avhuggna huvudet i. Medusas blod var giftigt och det var viktigt att inte få det på huden. Också i döden var hennes blick förstenande. Perseus vände bort sina ögon, grep huvudet i ormhåret och tryckte ner det i säcken. Nu hördes återigen det kusliga skramlandet i skyn. Det var Medusas systrar som hört hennes skrik och var på väg. Perseus slösade ingen tid utan kastade sig upp i luften.

Gorgonerna var fruktansvärt snabba och han kunde känna deras klor klösa honom i nacken. Just då kom de ut över ett stormande hav. Två droppar av Medusas blod hade fränt sig genom lädersäcken och föll ned i det vita havsskummet. Ur en våg reste sig då en bevingad häst, ur en annan en jättelik krigare. Utan att tveka hoppade Perseus

upp på hästens rygg och tillsammans for de iväg snabbare än vad gorgonerna kunde flyga. Hästens namn var Pegasus. Den jättelike krigaren var Krysaor, som senare utförde egna hjältedåd och blev kung i Spanien.

Perseus hade inte glömt sitt löfte till titanen Atlas. När han flög förbi den trötte gamle jätten tog han upp Medusas huvud och visade det för Atlas. Titanen drog en suck av lättnad och började sakta förvandlas till sten. Snart fanns en jättelik bergskedja där Atlas stått. Dessa berg döptes sedan efter honom till just Atlasbergen.

På sin hemresa passerade Perseus och Pegasus landet Etiopien, där höga klippor reser sig ur havet. Vid en av dessa klippor stod en ung kvinna kedjad. Det var prinsessan Andromeda som väntade på att ett jättelikt havsvidunder skulle dyka upp och sluka henne!

Hennes föräldrar var kung Kefeus och drottning Cassiopeja. Cassiopeja var stolt och tyckte att hon själv var vackrast i landet, och det kanske hon också var. Men en dag började hon skryta om att hon faktiskt var vackrare än själva kärleksgudinnan Afrodite. Det där var ett sällsynt dumt påhitt, ty Afrodite var en avundsjuk och grym gudinna, trots sin skönhet. Hon kallade fram ett rysligt havsmonster som slukade alla människor han kom åt. Cassiopeja gick till ett orakel som genom sin kontakt med gudarna kunde berätta att Afrodite låg bakom. Hon kunde också säga vad Afrodite ville ha som ursäkt från Cassiopeja. Dottern Andromeda skulle offras till havsmonstret.

Här hängde alltså nu Andromeda, fängslad vid klippan och beredd på att bli slukad när som helst. Knappt hade Perseus hunnit få syn på henne, då havet började koka. Ur dess djup steg

ett otäckt huvud täckt av tång och sjögräs. Det var havsvidundret som kommit för att stilla sin hunger på människokött. Men innan monstret hann fram till Andromeda dök Perseus in mellan dem. Han slet upp Medusas huvud och skrek åt Andromeda att vända bort sin blick. Men monstret, som kom ur havets allra mörkaste djup, hade inga ögon och blev därför inte förvandlad till sten. Perseus drog Athenas vassa svärd och dödade odjuret med det istället. Strax hade Perseus huggit sönder de kedjor som höll Andromeda fången. De klev upp på Pegasus rygg och lämnade snart Etiopien bakom sig.

När de nått fram till ön Serifos gick Perseus raka vägen till Polydektes palats. Kungen var väldigt förvånad över att se ynglingen igen. ”Jag har fullföljt mitt uppdrag”, sa Perseus. ”Jag har Medusas huvud här i säcken. Vill du inte se det?” Folket i palatset blev gravallvarliga och började sakta dra sig mot dörrarna. Polydektes blev arg. ”Kan ni inte se att han ljuger?” gastade han till sina undersåtar. ”Det finns inget huvud i säcken. Så, visa mig det, då!!” Och det var just vad Perseus gjorde. Han lyfte sakta upp det fruktansvärda, ormprydda huvudet och Polydektes stirrade på det i fasa och förvåning. Inom ett ögonblick hade kungen förvandlats till sten.

Perseus hyllades som en befriare av folket på Serifos. Perseus styvpappa Diktys blev nu kung istället och hans mor Danae drottning. När Athena kom för att hämta tillbaka gudarnas magiska föremål skänkte Perseus henne Medusas huvud som tack för hjälpen. Gudinnan satte huvudet på sin sköld, som en symbol för fasa när hon gick ut i strid.

Perseus släppte Pegasus fri. Den bevingade hästen blev så småningom infångad och användes som riddjur av en annan hjälte, Belleforon.

Snart gifte sig Perseus och Andromeda, men efter sina äventyr kunde han inte riktigt slå sig till ro. Han hade sett fantastiska platser och ville gärna resa mer. Han beslöt sig för att trots allt besöka sin morfar, kung Akrisios, som en gång behandlat honom så grymt. Han tänkte försöka försonas med honom. Skulle inte den gamle kungen vilja träffa honom nu, när han var en berömd hjälte? Men när Akrisios fick veta att hans barnbarn var på väg kom han ihåg den gamla spådomen och blev rädd igen. Han lämnade därför sin stad Argos och flydde till Larissa. Men ingen undgår sitt öde och oturligt nog stannade Perseus till i Larissa under sin resa. Det pågick idrottstävlingar där och något sådant hade Perseus aldrig sett förr. Han blev till och med inbjuden att provkasta diskus. Han slungade iväg den tunga lerskivan så hårt han kunde, men eftersom det var hans första kast for diskusen rätt in i publiken. Akrisios, som satt på läktaren, fick den rakt i skallen och dog genast.

Perseus blev tillfrågad om han ville härska över Argos, men han lämnade tronen till sin kusin Megaphentes. Istället slog han sig ner med Andromeda i Tyrins. Där fick de sonen Perses, som blev anfader till det persiska folket. Efter sina jordeliv fick Perseus och Andromeda plats på himlavalvet som stjärnbilder.

